

Kyrie eleison! Pane smiluj se!

Při slavnosti svatého Václava, kterou jsme teď slavili, zaznělo toto zvolání mnohokrát – opakuje se v každé sloce monumentálního Svatováclavského chorálu.

Co znamenají tato slova? Kyrie se ve staré řečtině překládá jako Pane! Pán ve smyslu vlastník, pán v protikladu k otroku, pán jako vládce. Eleison znamená smiluj se, měj s námi soucit. V českém jazyce „smiluj se“ velmi příznačně obsahuje slovo „miluj“. „Smiluj se“ není jen prosba o odpuštění viny. Voláme-li „Kriste eleison“, říkáme také „Přijď Kriste k nám se svou láskou. Pojď nám vstříc, protože my sami nejsme schopni přijít“. Ve spojení slov „Kyrie eleison“ je ukryto tajemství. Tajemné zvláštní propojení významů Pána jako vládce na jedné straně a lásky, vstřícnosti a vlídnosti na straně druhé. K Pánu už se neobracíme jako ke světskému panovníkovi nebo dokonce tyranovi, ale jako k laskavému a vstřícnému Bohu. Nám všem přeji o svátku svatého Václava, abychom si modlitbou „Kyrie eleison“ Boží smilování nejen vyprošovali, ale dokázali je skutečně přijímat – jako odpuštění hříchů i jako trvalou Boží přítomnost v našich životech.

Svatý Václav předběhl svou dobu.

„Podle moderních historiků Václav předstihl svou dobu o půl století. Je představitelem ideálu křesťana-mnichy, který až padesát let po jeho smrti formovalo revizní hnutí v církvi.“ Takto popisuje svatého Václava ve své knize Osudy českých patronů Emanuel Vlček (lékař a paleoantropolog, který zkoumal kosterní pozůstatky významných osobností české historie). Když je řeč o revizním hnutí v církvi, trůfám si říct, že křesťanství je stále v

revizi. „Revize“ původně v latině znamená „znovu se na něco podívat“, přeneseně můžeme mluvit o novém pohledu na věc, o „nové vizi“. Křesťanská historie je plná osobností, které se rozhodly žít naplno podle ideálů Ježíše z Nazareta. Díky těmto lidem dostává křesťanství stále nový tvar, pokaždé trochu jinou osobitou vizi. Život svatého Václava byl pro tehdejší společnost výraznou „revizí“ vztahu k Bohu a k ctnostem. Jako křesťané a nositelé tradice sv. Václava nemáme usilovat o moc a vládu nad ostatními, máme však hájit svobodu každého člověka, a přitom být pevní – vítězit láskou nad každým zlem. V čem tedy předběhl Václav své současníky? Třeba i v tom, že se nebál revidovat většinový názor na pravidla světské vlády. Václavův příběh je nám notoricky známý, i v dobách socialismu jsme se učili o jeho mírumilovnosti, která byla nejčastěji líčena jako slabost a zbabělost. Takový netradiční postoj k moci, který nevyklučuje pokoru a úctu ke druhým, můžeme pozorovat sice zřídka ale přesto – například v příběhu slavného židovského krále Davida. Krásný je příběh o tom, jak ušetřil svého pronásledovatele krále Saula, kterého našel spícího v jeskyni, nebo Davidův žalm č. 131: „Hospodine, mé srdce se nevypíná, nevyvyšují se mé oči, neženu se za velikými věcmi pro mě nedostižnými. Spíše jsem uklidnil a utišil svou duši jako dítě na matčině klíně; jako dítě, tak je má duše ve mně. Doufej, Izraeli, v Hospodina, nyní i na věky.“ Tento žalm bývá často interpretován jako předobraz Ježíše Krista. Nejen proto, že Ježíš je považován za pokrevního potomka krále Davida, ale že kázal a žil v duchu tohoto žalmu.

Děkuji a děkujeme všem, kteří se jakýmkoliv způsobem podíleli na přípravě a organizaci oslav sv. Václava a organizaci návštěvy pana biskupa Václava Malého.

P. Ján Čukáš